

Etablering af naturnationalparker

VIRKEMIDDEL FOR BIODIVERSITET

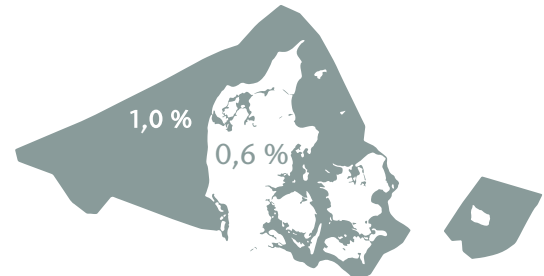
Opdateret august 2024

Foto: NatureEyes/ Kim Aaen

Bør placeres repræsentativt for Danmarks biodiversitet

Naturnationalparker bør placeres og udformes så de repræsentativt omfatter de terrestriske, ferske og marine økosystemer i Danmark, samt overgangene imellem dem, så de bidrager bedst muligt til at beskytte og forbedre den samlede biodiversitet i Danmark.

Naturnationalparkerne bør implementeres, så de kan bidrage til et mål om 10 % strengt beskyttede områder.

De nuværende planer for naturnationalparkerne kan bidrage med hhv. 0,6 % beskyttet natur på land og 1,0 % på havet

Bør skabe store sammenhængende områder til gavn for biodiversiteten

Naturnationalparker bør være store nok til, at økosystemernes økologiske integritet kan sikres og genoprettes i videst muligt omfang. Store sammenhængende landområder er vigtige for etablering af naturlig hydrologi, naturlig græsning og vegetationsdynamik på landskabsskala.

Hvis naturnationalparkerne på land skal kunne sikre selvopretholdende naturlige bestande af store dyr, uden løbende forvaltning, bør de være mindst 5.000 ha. Mindre naturnationalparker er også væsentlige, men kræver en øget forvaltningsindsats.

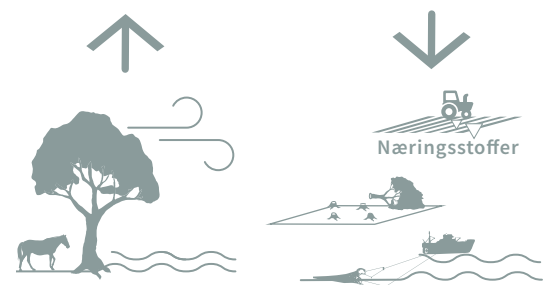

Større sammenhængende naturnationalparker kræver mindre forvaltning

Bør genoprette naturlige økologiske processer mens presfaktorer reduceres

For at opnå de ønskede biodiversitetseffekter er det en forudsætning, at man får genoprettet de økologiske processer og reduceret næringsstofbelastningen fra omkringliggende områder i tilstrækkelig grad.

Fiskeri med bundslæbende redskaber er særligt problematisk for biodiversiteten i havet, og bør derfor forbydes indenfor marine naturnationalparker. Øvrige former for menneskeskabte forstyrrelser i naturnationalparkerne bør reguleres under hensyn til biodiversiteten.

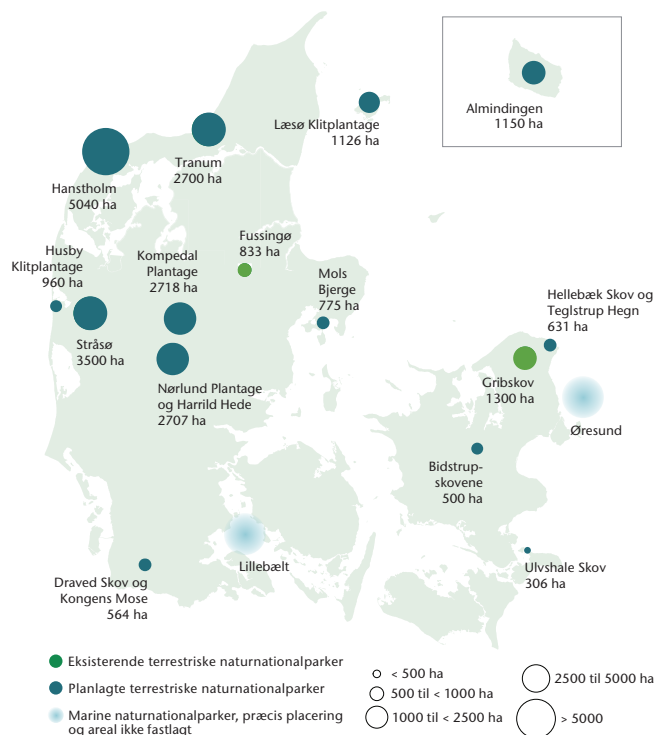
Implementering bør fokusere på at genoprette naturlige økologiske processer og reducere presfaktorer

Kort om naturnationalparker

Naturnationalparker har til formål at styrke biodiversiteten ved at udpege store, sammenhængende naturområder på statens arealer, hvor biodiversiteten genoprettes og efterfølgende kan udvikle sig på egne præmisser. I de terrestriske naturnationalparkerne drives ikke landbrug og skove henlægges som urørt skov. Naturstyrelsen har planer om at udsætte store planteædere i de terrestriske naturnationalparker.

I de marine naturnationalparker bør der være særligt fokus på, at der opnås en tilstrækkelig reduktion af næringsstofftilførslen fra landjorden, samt at intensivt fiskeri og fysiske forstyrrelser af havbunden minimeres mest muligt.

De første to af de foreløbigt 15 udpegede terrestriske naturnationalparker ventes at kunne blive officielt indviet i 2025. Det præcise omfang af de terrestriske naturnationalparker er ikke endeligt vedtaget, men projektudkastene dækker samlet ca. 25.000 ha, hvilket svarer til 0,6 % af Danmarks landareal. Aftalepartnerne i Grøn trepart har foreslået etableringen af yderligere fem naturnationalparker, der vil skulle åbnes senest ved udgangen af 2030.

Figur 1. Kort over planlagte og eksisterende naturnationalparker.

I forbindelse med finanslovsaftalen for 2022 blev det besluttet at etablere marine naturnationalparker i Øresund og Lillebælt. Der foreligger ikke konkrete planer for de marine naturnationalparker, men et groft skøn er, at de vil kunne dække ca. 1.000 km² svarende til 1 % af Danmarks havareal.

Bidrag til Danmarks biodiversitetsindsats

Den vigtigste årsag til biodiversitetens alarmerende tilstand i Danmark er manglen på beskyttet, sammenhængende plads af høj kvalitet for biodiversiteten. Herunder i særdeleshed plads hvor naturlige økologiske processer er genoprettet og får lov at virke uforstyrret af presfaktorer som fx næringsstofbelastning fra omkringliggende områder. Udsætning af store planteædere, genetablering af naturlig hydrologi og accept af naturlige forstyrrelseselementer, såsom fx oversvømmelser og stormfald i skovområder, vil bidrage med øget heterogenitet i vegetation og jordbundsforhold og forventeligt have positive effekter på biodiversiteten.

Naturnationalparkerne kan med tiden bidrage med plads af den fornødne kvalitet, men for nuværende er det planlagte arealmæssige omfang ikke stort nok til, at naturnationalparkerne alene kan sikre, at tabet af biodiversitet i Danmark kan vendes til fremgang.

Det er en forudsætning for at naturnationalparkerne kan opnå de ønskede biodiversitetseffekter, at man samtidig får reduceret næringsstofbelastningen fra omkringliggende områder. I de marine og ferske økosystemer er reduktion af næringsstoffer essentielt, mens næringsstofbelastningen er et relativt mindre problem i de terrestriske økosystemer, så længe at det lykkedes at genoprette de naturlige økologiske processer, herunder i særdeleshed græsning.

Klimasamspil

Etablering af nye terrestriske naturnationalparker vil kunne bidrage til mere robuste økosystemer, der bedre kan tilpasse sig effekterne af de globale klimaforandringer, herunder i forhold til temperaturstigninger og mere ekstremt vejr. Naturnationalparkeres urørte og aldrende skovnatur vil øge lageret af kulstof og dermed bidrage til at afbøde for de globale klimaforandringer.